

TÜMAD

MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYON ÇERÇEVESİ - LAPSEKİ PROJESİ

TÜMAD MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Address: Buğday Sokak No:9
Kavaklıdere – Ankara - Türkiye

Phone: +90.312.455.1600
Fax: +90.312.455.1601

info@tumad.com.tr

**BU DÖKÜMAN İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİRİDİR. İNGİLİZCE VE TÜRKÇE
VERSİYONLARI ARASINDA BİR UYUMSUZLUK OLMASI DURUMUNDA
İNGİLİZCE VERSİYONU DİKKATE ALINMALIDIR.**

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYON ÇERÇEVESİ- LAPSEKİ PROJESİ

Doküman Onayı	İmza	Tarih		
Hazırlayanlar: Bilge KÜÇÜKAYTAN, EYS & Sürdürülebilirlik Md.			TÜMAD Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ.	
Kontrol Edenler: Hayri ÖĞÜT, Danışman			Adres: Buğday Sokak No:9 Kavaklıdere ÇANKAYA ANKARA	
Onaylayan: Hasan YÜCEL, Genel Müdür			Yayın No/Tarih:	
			Doküman No: TMD_LAP_IK_PLN.002	Rev 0

Bu doküman güncellenip kontrol edilmiştir, ve kontrol edildi kaşesi olmayan dokümanlar geçersizdir.

Revizyon Geçmişi

Madde/Paragraf	Revizyon	Revizyon Tanımı	Tarih
-	0	İlk Yayın	

İÇİNDEKİLER

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYON ÇERÇEVESİ- LAPSEKİ PROJESİ.....	2
Revizyon Geçmişi.....	3
İÇİNDEKİLER	4
TABLO LİSTESİ.....	5
TANIMLAR VE KISALTMALAR.....	6
1. GİRİŞ	7
2. AMAÇ.....	7
3. KAPSAM	7
3.1. Diğer Yönetim Planları ile Örtüşmeler	7
4. PROJE STANDARTLARI.....	8
4.1. Uygulanabilir Türk Ulusal Standartları;.....	8
4.2. Uygulanabilir UFK Standartları ve Kılavuzları	9
5. GÖREV VE SORUMLULUKLAR	11
6. ARAZİ ERİŞİMİ VE GEÇİM KAYNAĞI RESTORASYONU PRENSİPLERİ	11
6.1. TÜMAD tarafından kullanılan Temel Prensipler.....	11
7. ARAZİ ERİŞİMİ VE EDİNİMİ KOŞULLARI.....	12
7.1. Lapseki Madenin Arazi Edinim Durumu (EYLÜL 2017)	13
7.2. Maden Sahası İçin Arazi Edinim Durumu (Eylül 2017).....	13
7.3. İlgili tesisler için arazi edinimi durumu (Eylül 2017)	14
8. TÜMAD’ın GEÇİM KAYNAĞI RESTORASYON PLANINA YAKLAŞIMI	14
9. GKRP UYGULAMA	19
9.1. Bugüne Kadarki Paydaş Katılımı (Eylül 2017).....	19
9.2. Gelecekteki Paydaş Katılımı Etkinlikleri.....	19
9.3. Geçim Kaynakları Restorasyon Planının Tamamlanması İçin Temel Görevler	19
9.4. Geçim Kaynakları Restorasyon Planı (GKRP).....	20
10. İZLEME	20
10.1. İlerleme Denetimi	20
10.2. Uygulama İzleme	21
10.3. Etkinlik İzleme.....	21
10.4. Ana Performans Göstergeleri.....	22
10.5. Tamamlama Denetimi.....	23

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJESİ	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_İK_PLN.002	0	4/24

11. DENETİM VE RAPORLAMA.....	23
11.1. Dış Denetim	23
11.2. Kayıt Tutma	23
12. ŞİKAYET MEKANİZMASI.....	23
12.1. TÜMAD Madencilik A.Ş.'nin İletişim Bilgileri.....	24

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Görev ve Sorumluluklar	11
Tablo 2: Projenin Arazi Edinim Gereksinimleri	13
Tablo 3: Hak Sahipliği Çerçevesi	17
Tablo 4: Ana performans Göstergeleri.....	22

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJESİ	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_İK_PLN.002	0	5/24

TANIMLAR VE KISALTMALAR

Proje	: LAPSEKİ Altın ve Gümüş Madeni ve İşletme Projesi
TÜMAD	: TÜMAD Madencilik San. ve Tic. A.Ş.
DSİ	: Devlet Su İşleri
EBRD	: Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
ÇED	: Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇSYS	: Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi
ENH	: Enerji Nakil Hattı
UFK	: Uluslararası Finans Kurumu
EYS	: Entegre Yönetim Sistemi
PY	: Performans Yönetimi
TEİAŞ	: Türkiye Elektrik İletim A.Ş.

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU	Döküman No	Rev.	Sayfa
ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJESİ	TMD_LAP_İK_PLN.002	0	6/24

1. GİRİŞ

TÜMAD Madencilik San. Ve Tic. A.Ş (TÜMAD) Çanakale İli Lapseki İlçesi Şahinli ve Kocabaşlar idari sınırları içerisinde Lapseki Altın-Gümüş Madeni ve Zenginleştirme tesisi Projesini inşa etmeyi planlamaktadır. Lapseki Projesi inşaat aşaması tamamlanma aşamasındadır ve işletme aşaması Ekim 2017'de başlayacaktır. Bu doküman TÜMAD için hazırlanan Geçim Kaynakları Restorasyon Çerçevesidir.

Bu belge, Proje'nin finansman isteği gereksinimince, EBRD Performans Gerekliliklerine göre Projenin Çevresel ve Sosyal Etkilerini değerlendirmek için yapılan çalışmaların bir parçası olarak hazırlanmaktadır

Bu doküman TÜMAD için hazırlanan Geçim Kaynakları Restorasyon Çerçevesidir. Lapseki Geçim Kaynakları Restorasyon Çerçevesi için Entegre Yönetim Sistemi Kayıt No'su TMD_LAP_KTI_PLN.002'dir. Bu çerçeve Lapseki Projesi işletme dönemi için gereklilikleri oluşturmaktadır. Bu Çerçeve, Lapseki Projesinin işletim aşaması için şartları belirlemektedir. Arazi ediniminin doğası ve büyüklüğünden dolayı daha fazla bilgi toplanması gerekliliği nedeniyle bu aşama hala bir çerçeve durumundadır ve daha sonradan tam olarak Geçim Kaynakları Restorasyon Planına dönüştürülecektir. Bu Çerçevede sunulan bilgilere ilişkin herhangi bir görüş ve fikir Planı geliştirmek açısından çok önemlidir ve bu bilgiler en sıkı güvenlikle kullanılacaktır. Geçim Kaynakları Restorasyon Planı, bu Çerçevede oluşturulacak gereklilikler kapsamında hazırlanacaktır.

Bu Çerçeve, TÜMAD Genel Müdür'üne ait olan TÜMAD Çevre & Sosyal Yönetim Sistemi Çerçevesi'ne (TMD_EYS_PLN.004) dayanmaktadır. TÜMAD Çevre ve Sosyal Yönetim Sistemi'nde (ÇSYS) olabilecek müteakip **değişiklikler bu dokümanda değişikliklere neden olabilir.**

Bu Çerçeve ile ilgili değişiklik talepleri, bu Çerçeve sahibi tarafından ele alınmalı ve Değişim Yönetimi Süreci'nde (TMD_EYS_PRD.006) belirtilen uygun inceleme ve onay süreçlerine tabi tutulmalıdır.

2. AMAÇ

Bu Çerçevenin Amacı:

- Çerçevenin kapsamını tanımlamak ve uygulanabilir yönetim arayüzlerini tanımlamak;
- Roller ve sorumlulukları tanımlamak;
- Proje Standardlarını tanımlamak;
- Ayrıntılı bir Geçim Kaynakları Restorasyon Planının (GKRP) geliştirilmesine yönelik süreç ve zaman çerçevesini tanımlamak ;
- Geçim Kaynakları Restorasyon faaliyetleri için başlangıç hedeflerini belirlemektir.

Ek bilgiler toplandıktan ve detaylı yönetim faaliyetleri tanımlandıktan sonra, daha detaylı bir Yönetim Planında ve uygulanabilir prosedürlerle daha fazla geliştirilecek olan esas hedefleri, gereklilikleri ve taahhütleri belirlemek üzere işbu Restorasyon Çerçevesi hazırlanmıştır. Yönetim Planı, bu Çerçevenin yerini alacaktır.

3. KAPSAM

Bu Geçim Kaynakları Restorasyon Çerçevesinde ortaya konulan gereksinimler, yükleniciler tarafından gerçekleştirilen faaliyetler dâhil olmak üzere ÇED İzin Alanı dahilinde, Enerji Nakil Hattı (ENH) güzergahı boyunca ve erişim yolu ile su temin boru hattı güzergahı boyunca proje unsurlarının inşaatı ve işletmesiyle ilgili olarak Proje ömrü boyunca gerçekleştirilen bütün faaliyetleri için geçerlidir.

3.1. Diğer Yönetim Planları ile Örtüşmeler

Bu Yönetim Planı, TÜMAD Projesi için geliştirilen Yönetim Planları genel paketinin bir parçasıdır, ve ÇSYS' nin bir parçası olarak aşağıdaki yönetim planlarıyla örtüşmektedir:

- Su Kaynakları Yönetim Planı, özellikle içme suyu kaynaklarının korunması ile ilgili olarak;
- Toplum Sağlığı, Emniyeti ve Güvenliği Yönetim Planı, yöre halkının özellikle maddi hasarlı tehlikelerden korunmasına yönelik olarak;
- Toplumsal Kalkınma Çerçevesi, projeden kaynaklanacak yerel düzeydeki sosyal ve ekonomik yer değiştirmeleri en aza indirmekle ilişkili olarak;

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	7/24

- Paydaş Katılım Planı, paydaşlarla iletişim ve irtibat kurulmasıyla bağlantılı olarak;
- Hava Emisyonları Yönetim Planı, özellikle inşaat aşamasındaki toz oluşumu sebebiyle ürünlere verilebilecek potansiyel hasarlarla ilgili olarak.
- Kümülatif Etki Değerlendirmesi Planı, bölgede geçim kaynaklarına etkileri olan varolan ve diğer planlanmış projeleri göstermekle ilgili olarak.

4. PROJE STANDARTLARI

Proje Standartları aşağıdakilerle tanımlanmaktadır;

- Uygulanabilir Türk Standartları;
- Türk Resmi Kurumlarının taahhütleri ve gereklilikleri;
- Uygulanabilir uluslararası standartlar ve kılavuzlar;
- Uygulanabilir NUROL ve TÜMAD standartları, politikaları ve prosedürleri;
- TÜMAD 'ın uymayı taahhüt ettiği diğer endüstriyel kuruluş esasları.

4.1. Uygulanabilir Türk Ulusal Standartları;

18 Mayıs 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6302 sayılı Kanun tarafından düzeltilen 2644 Sayılı Tapu Kanunu, Türkiye'deki ana arazi mülkiyeti düzenlemesidir. Türkiye'de tapu tescili, 3402 Sayılı Kadastro Yasasını temel almaktadır. Kadastro Yasası ayrıca, tescilli tapusu olmayan arazi sahiplerinin tespitine veya arazi mülkiyeti konusunda karışıklığın mevcut olduğu durumlara yönelik süreci de tanımlamaktadır.

2942 Sayılı Kamulaştırma Yasası, özel mülkiyete ait malların kamulaştırılmasıyla ilgili gereksinimleri ortaya koymaktadır.

Bu Yasa, arazi edinimi sırasında takip edilecek prosedürleri belirlemektedir:

- Özel yasaya tabi gerçek kişilerin veya tüzel kişilerin mülkiyetindeki taşınmazların kamulaştırılması (kamu menfaati açısından gerekli olması halinde ve gerekli olduğu zaman),
- Kamulaştırma bedelinin hesaplanması,
- Taşınmaz varlığın ve müstemilatının kamulaştırma idaresinin adına tescili,
- Kullanılmayan taşınmaz varlıkların geri alınması,
- Karşılıklı hak ve yükümlülükler ve ayrıca bunlarla ilgili ihtilafların halline yönelik prosedürler ve yöntemler.
- Bunlarla ilgili anlaşmazlıklar.

Devlet mülkiyetindeki arazilerin (meralar, ormanlık alanlar, hazineye ait araziler) vatandaşlar tarafından kullanımı kurallara bağlıdır. Vatandaşlar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın bir alt birimi olan ilgili Mera Komisyonu'ndan gerekli izinleri aldıktan sonra, meraları kiralayabilirler. Vatandaşlar, hazineye ait arazileri de tarımsal, ticari, spor ve sosyal aktiviteler için kiralayabilirler.

Ormanlık ve mera arazilerinin kullanımı, 6831 Sayılı Orman Yasası ve 4342 Sayılı Mera Yasasıyla düzenlenmektedir. Mülkiyet veya irtifak haklarının tescili 3402 Sayılı Kadastro Yasası ve Tapu Tescil Kanunnamesine (28738 Sayılı Resmi Gazete) uygun olarak gerçekleştirilecektir.

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	8/24

Fiziksel ve ekonomik yer değişimine yönelik geçim kaynakları restorasyonu, Türk Kanunları'nın bir gerekliliği değildir.¹

4.2. Uygulanabilir UFK Standartları ve Kılavuzları

TÜMAD, yaklaşımının yalnızca Türk Kanunları'na uymakla kalmadığını ve aynı zamanda iyi uluslararası uygulamaya da uygun olduğunu taahhüt etmekte ve geçim kaynakları restorasyonunun, AİKB'ye ait Performans Gereklilikleri 5: *Arazi Edinimi, Gönülsüz Yeniden Yerleşim ve Ekonomik Yer Değiştirme*'ye uygun olarak yapılacağına dair teminat verecektir.

Esas Hedefler

Ekonomik yer değiştirme ilişkin AİKB PG5'in esas hedeflerinin amaçları şu şekildedir:

- Etkilenen kişiler tarafından varlıkların ve arazilerin kullanımına ve erişimine ilişkin kısıtlamaları veya arazi ediniminden meydana gelen sosyal ve ekonomik olumsuz etkileri aşağıdaki yöntemlerle azaltmak:
 - Kaybedilen varlıkların, yerine konulabilmesi için gerekli maliyette tazminat temin edilmesi;
 - Yeniden yerleştirme faaliyetlerinin, bilgilerin ve danışmanlıkların uygun şekilde açıklanması ve etkilenen kişilerin bilgilendirilmiş şekilde katılımı ile yapılmasını temin etmek.
- Projeden etkilenen şahıslarının geçim kaynaklarının ve yaşam standartlarının proje öncesi düzeylere getirilmesi veya mümkün olduğu durumlarda iyileştirilmesi Bir Geçim Kaynağı Restorasyon Planının Hazırlanması

Geçim Kaynakları Restorasyon Planının Hazırlanması

PG5 (paragraf 22), bir Geçim Kaynağı Restorasyon Çerçevesinin (ve müteakip Planın) geliştirilmesiyle ilgili olarak aşağıdaki kılavuz bilgileri sunmaktadır:

Fiziksel ve/veya ekonomik yer değiştirme durumuna yol açma potansiyeli olan bir projeyle ilgili arazi ediniminin veya arazi kullanımı kısıtlamalarının tam doğasının veya büyüklüğünün proje geliştirme aşaması nedeniyle bilinmediği durumlarda, bir Yeniden Yerleşim ve/veya Geçim Kaynağı Restorasyon Çerçevesi geliştirilecektir. Bu çerçeve, bu PG ile uyumlu genel ilkeleri, prosedürleri ve yetkilendirme çerçevesinin ana hatlarını ortaya koyacaktır. Bireysel proje bileşenleri tanımlandığı ve gerekli bilgiler mevcut hale geldiği zaman, çerçeve [PG5] uyarınca ayrıntılı bir Yeniden Yerleşim Eylem Planının (YYEP) veya Geçim Kaynağı Restorasyon Planının (GKRP) geliştirilmesinde temel olarak işlev gösterecektir.

İvrindi Projesiyle ilgili olarak, meraların kaldırılmasından veya meralara erişimle ilgili kısıtlamalardan etkilenebilecek gayriresmi arazi kullanıcılarının tespitinin nihayettendirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Arazi kullanıcılarının kesin tespiti TÜMAD tarafından tamamlanınca, ayrıntılı bir Geçim Kaynağı Restorasyon Planı – bu Çerçeveyi temel alan – hazırlanacaktır.

PG5, etkilenen kişilerin ve toplumların haklarının ana hatlarıyla belirlenmesi ve bunların şeffaf, uyumlu ve adil bir tarzda temin edilmesinin sağlanması için bir Geçim Kaynağı Restorasyon Planının (GKRP) oluşturulmasını gerektirmektedir. PG5, ekonomik yer değiştirme durumu meydana geldiği zaman Projenin aşağıdakileri gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir:

- Ekonomik olarak yerinden edilen kişilerin varlık kayıplarının veya varlıklara erişim kaybının derhal tazmin edilmesi. Bu süreç, yer değiştirme durumu öncesinde başlatılmalıdır.
- Arazi ediniminin ticari yapıları etkilediği durumlarda, etkilenen iş yeri sahiplerine aşağıdakilerle ilgili olarak tazminat sağlanması:
 - Ticari faaliyetlerin başka bir yerde yeniden kurulmasının maliyeti;
 - Geçiş dönemi sırasında kaybedilen net gelir;
 - Duruma göre tesis, makine veya diğer ekipmanın nakli ve yeniden tesisine yönelik maliyetler.
- Arazi üzerinde ulusal yasalar uyarınca kabul edilen veya kabul edilmesi mümkün olan yasal hakları veya hak talepleri bulunan kişilere duruma göre öncekinin yerini alacak eşit veya daha yüksek değerdeki mülkün

¹ Çevre ve Sosyal Gereksinimler: AİBK Standartları ve Türk Mevzuatı Çerçevesi, Dr Ebru Yıldız (Kasım 2014)

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	9/24

(örneğin, tarımsal veya ticari mahaller) ya da yerine koyma maliyetinin tamamının nakit tazminatının sağlanması.

- Bir toplumun ortak olarak sahip olduğu kaynaklardaki herhangi bir kaybı telafi edecek yardımın sağlanması. Bu, toplumun erişim olanağına sahip olduğu geri kalan kaynakların üretkenliğini artıracak inisiyatifler, yitirilen kaynakla ilgili erişim kaybının aynı veya nakdi olarak tazminatı ya da alternatif kaynaklara erişimin sağlanması şeklinde olabilir.
- Arazi dışındaki mal varlıklarının (mahsul, sulama alt yapısı ve arazide yapılan diğer iyileştirmeler gibi) kaybıyla ilgili olarak yasal açıdan kabul edilecek hak talebi bulunmayan, ekonomik olarak yerinden edilen kişilere yerine koyma maliyetinin tamamı kadar tazminat sağlanması.
- Bu kişilerin gelir elde etme kapasitelerinin, üretim düzeylerinin ve yaşam standartlarının geri kazandırılması ve mümkün hallerde iyileştirilmesi amacıyla, ek hedeflenmiş yardım (örneğin kredi olanakları, eğitim veya iş fırsatları) ve fırsatların temin edilmesi.
- Ekonomik olarak yerinden olan kişilere gelir elde etme kapasitelerinin, üretim düzeylerinin ve yaşam standartlarının geri kazandırılması için gerekli sürenin makul bir tahmini temel alınarak gereken şekilde geçici destek sağlanması.

Ulusal Koşullar ile EBRD Koşulları Arasındaki Temel Farkların Özeti

Türk Yasaları ile AİKB Politikaları arasındaki ana farklar aşağıda özetlenmiştir:

- Türkiye Yasalarında, yeniden yerleşim/ekonomik yer değiştirme olma durumunun en aza indirgenmesiyle ilgili herhangi bir hüküm mevcut değildir.
- Türkiye Yasalarında, sosyal etki değerlendirme ve/veya yeniden yerleşim eylem veya geçim kaynağı restorasyon planının ve Paydaş Katılım Planının hazırlanmasıyla ilgili herhangi bir yasal dayanak mevcut değildir.
- Arazi edinimi öncesinde herhangi bir sosyal çalışma, etüt ve istişare gerekli değildir. Kamulaştırma Yasasının 10. Maddesi uyarınca, sadece taşınmaz varlıkların pazarlıkla satın alınmasıyla ilgili istişareler gereklidir.
- Projeye ilişkili tesislerin sosyal ve araziyle ilgili etkilerinin değerlendirilmesi konusunda açık herhangi bir hüküm yoktur.
- Projelerin kümülatif ve sınır aşan etkilerinin değerlendirilmesi konusunda açık herhangi bir hüküm yoktur.
- Parasal tazminatı yalnızca yasal mülk sahipleri alabilmektedir (arazinin ve diğer fiziksel varlıkların kamulaştırılması yoluyla).
- Türkiye Yasalarında yakın zamanlarda yapılan değişiklikler neticesinde, kamu mülkleri ve özel mülkler üzerindeki kullanıcı hakları kabul edilmektedir. Geleneksel haklar kabul edilmektedir (kullanıcı haklarını tanımayan orman arazileri hariç olmak üzere). Orman arazisiyle ilgili tazminat doğrudan ilgili devlet kurumuna ödenmektedir.
- Türkiye mevzuatında mera kullanıcılarına yönelik tazminatla ilgili herhangi bir yasal dayanak bulunmamaktadır.
- Türkiye Yasalarında geçim kaynağının restorasyonu ile ilgili herhangi bir dayanak bulunmamaktadır.
- Son kapanış tarihinin beyan edilmesi yönünde herhangi bir hüküm mevcut değildir.
- Zarar görebilir gurpların tespit edilmesi konusunda herhangi bir yasal gereksinim mevcut değildir.
- Bir YYEP veya GKRP'nin uygulanmasının izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik herhangi bir yasal dayanak mevcut değildir.
- Bir şikayet mekanizmasının oluşturulması yönünde herhangi bir yasal gereksinim mevcut değildir.

Yukarıdaki farklılıklardan kaynaklanan boşluklar, bu Çerçeveyi kapsayacak şekilde Sosyal Etki Değerlendirmesi, Sosyal Yönetim Çerçevelerinin / Planlarının hazırlanması ile daha sonra tam bir Plana dönüştürülmek üzere ilişkilendirilir.

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	10/24

5. GÖREV VE SORUMLULUKLAR

Bu Yönetim Planının uygulanmasında proje için tanımlanan başlıca roller ve sorumluluklar Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1: Görev ve Sorumluluklar

Görev	Sorumluluk
Genel Müdür	➤ Bu Çerçevenin ve uygulama için gerekli kaynakların onayı
Dış İlişkiler & Sürdürülebilirlik Direktörü	➤ Proje Standartları ve bu Çerçevede belirtilen diğer gerekliliklerin uyumunu sağlamak. ➤ Geçim Kaynaklarının Restorasyon Planının uygulanmasının sağlanması ➤ Çerçevenin geliştirilmesi, izlenmesi ve revizyonunu sağlamak
Halkla İlişkiler Müdürü	Uygulamada bulunan organizasyonlar ve diğer paydaşlarla koordinasyon da dâhil olmak üzere bu Çerçevenin zamanında uygulanması.
İzinler Koordinatörü	➤ TÜMAD gereksinimlerinin yerine getirildiğinden emin olunması için inşaat yüklenicileriyle koordinasyon. ➤ Arazi edinimiyle ilgili bütün mevzuat gereksinimlerinin yerine getirilmesinin sağlanması. ➤ Enerji iletim hattı ve erişim yoluna yönelik kalıcı ve geçici arazi ediniminin bu Çerçeveye ve AİKB PG5’in ilkelerine uygun olarak gerçekleştirildiğinden emin olunması için TEİAŞ ve Mühendislik, Tedarik, İnşaat (MTİ) Yüklenicisiyle koordinasyon.
Genel Müdür	➤ Bu Çerçevenin ve uygulama için gerekli kaynakların onayı

6. ARAZİ ERİŞİMİ VE GEÇİM KAYNAĞI RESTORASYONU PRENSİPLERİ

TÜMAD arazi erişimi ve edinimi süreci için oluşturulan amaçlar aşağıdaki gibidir:

- Alternatif proje dizaynları oluşturarak istem dışı yeniden yerleşimden kaçınmak veya, kaçınılmaz olduğundan en aza indirmek;
- Etkilenen kişiler tarafından varlıkların ve arazilerin kullanımına ve erişimine ilişkin kısıtlamaları veya arazi ediniminden meydana gelen sosyal ve ekonomik olumsuz etkileri aşağıdaki yöntemlerle azaltmak:
 - (i) Kaybedilen varlıkların, yerine konulabilmesi için gerekli maliyette tazminat temin edilmesi ve;
 - (ii) Yeniden yerleştirme faaliyetlerinin, bilgilerin ve danışmanlıkların uygun şekilde açıklanması ve etkilenen kişilerin bilgilendirilmiş şekilde katılımı ile yapılmasını temin etmek.
- Projeden etkilenen şahıslarının geçim kaynaklarının ve yaşam standartlarının proje öncesi düzeylere getirilmesi veya mümkün olduğu durumlarda iyileştirilmesi

TÜMAD, Proje kullanım alanı üzerinde arazi erişimi ve geçim kaynağı konusunda etkiye yol açabileceğini kabul etmektedir.

Aşağıdaki bölümler, etkilenen grupla birlikte arazi erişimi ve geçim kaynağı restorasyon tedbirlerinin geliştirilmesinde TÜMAD tarafından kullanılan temel ilkelerin ana hatlarını ortaya koymakta ve şu ana kadar yapılan çalışmanın ayrıntılarını vermektedir.

6.1. TÜMAD tarafından kullanılan Temel Prensipler

İvrindi Projesi için arazi erişimi ve geçim kaynağı restorasyonuna rehberlik eden temel prensipler aşağıdaki gibidir:

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	11/24

- TÜMAD, fiziki yeniden yerleşimlerden kaçınacaktır (Proje tasarımı kapsamında herhangi bir fiziki yerleşim planlanmamaktadır);
- TÜMAD, kalıcı unsurlar için gerekli arazi alanını en aza indirmeye çalışacak ve inşaat faaliyetlerinin arazi kullanıcılarının kamu arazisine erişimini aksattığı veya engel olduğu süreyi en aza indireyecektir;
- TÜMAD, inşaat amaçlarına yönelik arazi edinimi ve geçici arazi erişimi konularında Türkiye’deki yasal süreçleri kullanacaktır;
- TÜMAD, arazi edinimiyle ilgili Türkiye yasal gereksinimlerine ek olarak, AİKB PG 5 uyarınca Proje sonucunda yerinden olan ve arazilere ve doğal kaynaklara erişim olanağı elinden alınan aileler için geçim kaynağı restorasyonu ihtiyacının varlığını kabul etmektedir. TÜMAD, hem maden sahası hem de resmi arazi edinimi devlete ait TEİAŞ kurumunun sorumluluğunda olmasına karşın enerji iletim hattı dahil olmak üzere projeye ilgili tüm tesislerdeki **kamu arazilerinin gayriresmi kullanıcılarına** tazminat sağlayacaktır;
- Mümkün olan her durumda, özel arazilerin edinimi piyasa tabanlı “alan razı-satan razı” yaklaşımını temel alacak ve kamulaştırma diğer bütün seçenekler denendikten sonra başvuru son çare olacaktır;
- Hane sayımı/envanteri/nitel verileri gibi deliller temel alınarak geçim kaynakları aynı veya daha iyi bir düzeye getirilecek ve restorasyon, aynı geçim kaynağının, alternatif bir geçim kaynağının veya bunların bir kombinasyonunun sürdürülmesine yönelik desteği içerebilecektir.
- Arazi erişimi konusundaki kısıtlamaların grup veya toplum düzeyinde etkilere yol açtığı durumlarda, geçim kaynağı desteği bireysel bazda olmaktan çok grup düzeyinde temin edilecektir.
- Arazi erişimi konusundaki kısıtlamaların tek tek hane düzeyinde saptanabilen ve miktarı belirlenebilen etkilere yol açtığı durumlarda, etkilenen hanelerin, hangi geçim kaynağı restorasyonu yaklaşımının kendi durumları için en uygun olduğuna dair seçim yapma olanağı mevcut olacaktır.
- TÜMAD, dezavantajlı veya zarar görmesi mümkün herhangi bir bireyi veya grubu dikkate alacaktır. Özellikle TÜMAD, zarar görebilir grupların arazi edinimi sürecinde dezavantajlı hale gelmemelerinin, hakları konusunda tam olarak bilgilendirilmelerinin ve bunlardan haberdar olmalarının ve yeniden yerleşim fırsatları ve kazançlarından eşit olarak yararlanabilmelerinin temin edilmesi için gerekli önlemleri alacaktır.

Ortak mera, ot, saman, orman ürünleri toplama alanları ve su kaynaklarına erişimin geçici kaybı söz konusu olmakta ve hayvan yetiştiriciler tarafından kullanılan alan kısa süreli, müşterek ve mevsimsel olduğu için, geçim kaynağı restorasyon önlemleri yerinden edilen bütün kullanıcılar arasında ortak olmalıdır.

- Geçim kaynağının restorasyonu sadece, doğal kaynaklara erişimin kaybedilmesi ile aynı veya daha iyi bir geçim kaynağının aynı veya farklı vasıtalarla üzerinde anlaşılacak bir düzeyde sağlanabilmesi arasındaki açığın kapatılmasına yönelik geçici bir faaliyettir.
- Uzun vadeli geçim kaynakları restorasyonuörneğin Toplumsal Kalkınma Çerçevesi/Planı dahil olmak üzere diğer araçlar vasıtasıyla elde edilmektedir.
- Geçim kaynağı restorasyonu nakdi bir tazminat değildir ve nakdi ödemenin yapıldığı durumlarda, hane halkları hanelerinin sürdürülebilir geleceğini temin açısından tazminatlarını yatırımda kullanma konusunda mali yönetim desteğine gereksinim duyabilir.

7. ARAZİ ERİŞİMİ VE EDİNİMİ KOŞULLARI

Bütün arazi edinimleri Türkiye mülkiyet yasalarına uygun olarak gerçekleştirilecek aşağıdakiler gerçekleşinceye kadar hiçbir arazi kullanılmayacaktır:

- Arazinin “alan razı-satan razı” işlemi temel alınarak mevcut sahibinden satın alınmış olması veya
- Arazinin Kamulaştırma Yasası uyarınca kamulaştırılmış ve tazminatın ödenmiş olması veya
- Devlet hüküm ve tasarrufu altındaki araziye erişim izninin Devlet tarafından yürürlükteki mevzuat çerçevesinde verilmiş olması.
- Türkiye Kamulaştırma Yasası ile ERBD PG 5 arasında farklılıkların söz konusu olduğu durumlarda (yani Türkiye Kamulaştırma Yasasına göre tazminat hakkı bulunmayan mera arazisi, orman arazisi veya diğer devlet arazilerinin kullanıcıları), TÜMAD bir Geçim Kaynağı Restorasyon Planını AİKB PG 5 gereksinimlerine uygun olarak geliştirecek ve uygulayacaktır. Başka bir deyişle, bir arazi veya diğer varlıklar üzerinde yasal mülkiyetin

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	12/24

mevcut olmaması kendi başına, kaybedilen varlıklara yönelik tazminatın veya diğer yeniden yerleşim yardımlarının önünde bir engel değildir.

Tablo 2: Projenin Arazi Edinim Gereksinimleri

Proje Unsuru	Kullanılan Arazi (ha)	Yorumlar
ÇED İzin Alanı	395	Madencilik faaliyetlerine izin verilen tüm alan
Çitle çevrili Maden Sahası alanı	157	Güvenlik çitinin içinde kalacak olan ve kamu tarafından erişilmesi mümkün olmayacak olan gerçek alan Tesis birimleri çevreleri ayrı ayrı çitlenecektir.
Enerji İletim Hattı İrtifak Hakkı	7,8	İrtifak hakkı için
Enerji İletim Hattı Kamulaştırma	0,1	Direk montajı için
Kuşaklama Kanalları	0,01	Arazi kanallar tarafından işgal edilecek ve halk tarafından kullanılmayacak
Su Boruları	YOK	
Yollar	YOK	

7.1. Lapseki Madenin Arazi Edinim Durumu (EYLÜL 2017)

7.2. Maden Sahası İçin Arazi Edinim Durumu (Eylül 2017)

Lapseki Madeni ÇED tarafından belirlenen alan içerisinde etkilenen toplam arazinin % 98'i Orman Bakanlığı'na ait olup, % 2'si 2B olarak sınıflandırılan özel kişiler tarafından kullanılır (kişi, şirket, köy veya kasaba tarafından, başka bir alan kullanımı ilan edilen ormanlık alanlara resmen atanmış bir kategori)².

Bugün itibariyle, ÇED tarafından belirlenen arazinin% 31'ine tekabül eden 1226 dekar (122.6 hektar) alan tamamlanarak projenin faaliyete geçmesi sağlanmıştır. 84 hektarlık arazi edinimi, ilk üç yılın tamamlanmasının ardından gerçekleştirilecektir.

- Özel kişiler tarafından kullanılan araziler (2B): "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu no. 5403 " kapsamında Tarım dışı kullanıma ilişkin izin Mayıs 2015'te Çanakkale İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünden 2B tarım arazileri için 9.52 hektar alana çıkarıldı.
- Orman Alanları: Orman arazileri ile ilgili olarak; 6831 sayılı "Orman Kanunu" nun 16. maddesi uyarınca Orman Genel Müdürlüğün'den Orman alanının 113 hektarı (iletim kanalları dahil) için 10 yıllık kullanım süresi izni alınmıştır. Ancak, madencilik çalışmalarının tamamlanacağı orman alanları, izinlerin bitimini beklemeden rehabilite edilecek ve restore edilecek. Orman izinleri, üretim faaliyetleri ile adım adım alınacaktır. Yönlendirme kanalı alanı bu orman alanlarına dahil edilmiştir.

² Hazineye ait tarım arazilerinin hak sahipleri, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde arazinin satın alınmasına başvuran ve satış fiyatını kabul eden kişilerdir;

- araziye kanunen yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en az üç yıl tarım amaçlı kiralanmış olan kişiler,
- geçerli bir kira sözleşmesine sahip olan veya
- bu arazileri aynı döneme ait tarım amaçlı kullanan ve kullandıklarını sürdüren kişiler

¹2B arazisinde resmi haklara sahip kişilerin kimliği, 6292;

"Söz konusu araziyi 12.31.2011 tarihinden önce kullanan ve belirtilen süreler içerisinde başvuran ve gerekli miktarı da ödenen ve itirazları yapılmayan veya dava açılmayan kişi hak sahibi olarak kabul edilebilir. Söz konusu hakkı almaya yetkili olan kişi, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde idareye başvurmalıdır.

7.3. İlgili tesisler için arazi edinimi durumu (Eylül 2017)

Enerji Nakil Hattı (ENH):

Enerji Nakil Hattı için arazi edinimi TEİAŞ tarafından tamamlanmaktadır. Proje, ENL için gerçekleştirilen arazi edinimi hakkında geriye dönük olarak fark analizi yapacaktır. Eğer fark analizi toprak alımının EBRD Performans Gerekliliklerini karşılamadığını gösteriyorsa projeden etkilenen paydaşlar (PEP) arayı kapatmak için gereken fark telafi edilmelidir. Diğer konular/ şikâyetler Proje Şikâyet Mekanizmaları vasıtasıyla yönetilecektir.

Kuşaklama Kanalı:

Kestanelik ocağının genişlemesi ve Kestanelik Çayı üzerindeki atık kayaç dökümünün yeri nedeniyle bu kadar büyük bir Kuşaklama planı ÇED raporuna dahil edilmedi ve Tümad, Kuşaklama planını DSİ'ye sundu. Kuşaklama planı 04.05.2017 tarihinde onaylandı. DSİ tarafından onaylanan tasarımlarda gelecekte yapılacak değişiklikler DSİ tarafından tekrar gözden geçirilmeli ve onaylanmalıdır.

ÇED dışındaki Kuşaklama kanalları için arazi kullanım izinleri ve lisans sınırları Tümad tarafından karşılanacaktır. Tümad, kanalların destekleyici altyapı olarak kabul edildiğini ve bunları lisansın dışında inşa ettiğini ve ÇED sınırının mümkün olduğunu onaylar. Bu alanlar için Orman İzinleri alınmış durumdadır.

Erişim yolu ve su boru hatları için arazi edinimi gerekli değildir

8. TÜMAD'ın GEÇİM KAYNAĞI RESTORASYON PLANINA YAKLAŞIMI

Geçim kaynakları restorasyon planı 2018 yılının ilk çeyreğine kadar 6 adımda geliştirilecektir. Bu adımlar tekrarlanarak ve aynı zamanda da birbirleriyle paralel olarak aşağıda açıklandığı sırayla gerçekleşecek. Uygulama konusundaki sorumluluk, TÜMAD Halkla İlişkiler Birimine aittir.

Aşama 1: tkilenmiş Arazi Sahipleri ve Arazi Kullanıcılarının Tespiti

TÜMAD, tapu senetleri ve sahadaki etütler vasıtasıyla, bütün özel arazi sahiplerini ve potansiyel devlet arazisi kullanıcılarını saptamaktadır. Mevsimsel olan kullanıcılar da dahil olmak üzere tüm kullanıcıların Proje hakkında bilgilendirilmesini sağlamak amacı ile Mutharlar, tarımsal birlikler, besiciler ve çiftçiler gibi köylerde bilgi akışını ve iletimini sağlayabilecek temel haber kaynakları ile görüşülür. Bununla beraber daha az göze çarpabilecek savunmasız kullanıcıların da bilgi akışına dahil edilmesi için çaba gösterilecektir. Bu tanımlama süreci Proje için çok önemli bir adımdır ve projeden etkilenen herhangi bir kişi ya da hanenin liste kalmasını sağlayacaktır. EBRD politikasıyla uyumlu olarak, tanımlama süreci, yasal toprak sahipleri ile gayri resmi toprak sahiplerinin arazilerini eşit derecede kullanacaktır.

Bu aşamada, uygunluk için son tespit tarihinin belirlenmesi de uygun olabilir. Son tespit tarihinin belirlenmesi, tazminat ve yardım için uygunluk konusunda netlik sağlayacaktır.

Tanımlama aşamasında toplanılacak bilgiler:

- Hayvancılık için uygun olan genel alan (000ha);
- Orman ürünleri toplamak için uygun olan genel alan (000ha)
- Çit alanı içerisinde yüz ölçümü (000 ha);
- Proje faaliyetlerinden etkilenen, köylüler tarafından kullanılan arazinin yüzdesi (geçici ve kalıcı);
- Çit alanı içerisinde yer alan alanın sezonluk kullanımını belirlemek için arazi araştırmaları;
- Su kaynakları (yer, boyut ve özellikler);
- Arazide bulunan yollar, dinlenme alanları ve yapılar gibi varlıklar.
- Projeden etkilenen paydaşlar (PEP) tarafından önemli sayılabilecek diğer sorunlar.

TEİAŞ, Enerji İletim Hattına yönelik süreci TÜMAD ile yakın işbirliği içerisinde yönetecektir.

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	14/24

Aşama 2: Kayıp/Etki Miktarının Belirlenmesi

Bu araziler üzerinde mevcut herhangi bir özel yapı, taşınmaz varlık veya mevcut mahsulün tazminatı, arazi kullanıcısı (belgelenmemiş kullanıcılar) veya lehdar (izinsiz üreticiler veya ekiciler ve hayvan otlaticılar) olması durumunda maliklere yapılacaktır.

Ağaçlara, bağlara vs. yönelik ödemeler ömürlerinin geri kalan kısmında bunlardan beklenen gelire ilişkin olarak hesaplama bazında yapılacak olup Türk yasalarında son zamanlarda yapılan değişiklikler neticesinde, ormanlık araziler hariç olmak üzere ödemelerin hem maliklere hem de kullanıcılara yapılmasına olanak tanımaktadır. Uluslararası politikalar ve Türkiye'deki yeni özel sektör pratiği uyarınca, kamu arazisine ve/veya özel araziye gasp eden ve ağaç ve mahsul eken (veya taşınmaz varlık inşa eden) kişilere bu varlıklar için (ancak arazi için değil) tazminat sağlanacaktır.

2B ve Orman arazisi kullanıcılarıyla ilgili olarak, etkilenen hayvan yetiştiricilere adil bir geçim kaynağı restorasyon yardımının sağlanmasını temin etmek amacıyla TÜMAD, Proje süresince çitle çevrilecek olan alanı belirleyecek, bir yandan da Proje çit çizgisi dahilinde yer alan mera ve orman arazisi için tipik ve kabul edilebilir stok yoğunluğu düzeylerini belirlemek üzere Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığıyla birlikte çalışma yapacaktır. Bu bilgiler hayvan otlatma ve ormancılık ürünlerinin toplanması için arazi (2B veya Orman arazisi) kullanılabilirliği üzerindeki toplam etkinin değerlendirilmesi ve arazi kullanıcılarına araziye erişim kaybıyla ilgili olarak temin edilecek tazminatın akla yatkın bir tahmininin bildirilmesi amacıyla kullanılacaktır.

Bu noktada, aşağıdaki bilgiler mevcuttur ve söz konusu ön bulguların doğrulanması için ek araştırma yapılmasını gerektirecektir:

ÇED İzin Alanı:

- Sosyo-ekonomik temel araştırmalara göre Şahinli ve Kocabaşlar köylerindeki (kayıtlı ve kayıt dışı arazi kullanıcıları da dahil olmak üzere) hane halklarının yaklaşık % 64'ünün, alanı mevsimlik olarak kullandığı tahmin edilmektedir.
- Orman ve 2B arazilerinin hayvan otlatma ve mantar, ot, saman, diğer bitkiler toplama ve kişisel tüketim amaçlı odun toplama (ticaret amaçlı değil) için kullanılması
- ÇED izni alanındaki 2B arazileri için tespit edilen 5 haklı kullanıcı var.

Enerji İletim Hattı:

- Kullanım alanında inşa edilecek 10 adet direk aktif tarım faaliyetlerine engel olabilir.
- Özel parsel üzerinde bulunan yaklaşık 10 direk; ancak bunlar uzun vadeli tarım faaliyetlerini etkilemez.

Erişim Yolu:

- Arazi edinim gereksinimi yok
- Geçim kaynakları üzerinde hiçbir belirgin etkisi yok;
- Hayvanların erişim yolu üzerinde hareketiyle ilişkili etkilerin ve risklerin azaltılması için ek istişareye ihtiyaç duyulmaktadır.

Su Boruları:

- Arazi edinim şartları yok
- Geçim kaynakları üzerinde hiçbir belirgin etkisi yok

Bu bilgi, bu çerçevenin bir plana dönüştürülmesi sürecinde daha da geliştirilecek ve netleşecektir.

Aşama 3: İstişare

TÜMAD, geçim kaynağı restorasyon planının geliştirilmesi sürecinin tamamında danışmanlık yapacak ancak bu planın geliştirilmesinde topluluğun katılımının önemli olduğu belirli hususlar var. Bu husulardan birincisi yukarıda belirtildiği gibi, Projeden etkilenen bu topraklardaki kullanıcıları tanımlama süreci; İkinci önemli süreç ise ilgili mahallelerde (özellikle Değirmenbaşı, Karadere ve Küçükılıca) tespit edilen tüm kullanıcılara yönelik bir varlık araştırması / sayımını gerçekleştirmek. Bu süreç sırasında bütün etkilenen kullanıcılarla istişarede bulunulmasının sağlanması için aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilecektir:

- Mahallenin muhtarı tarafından imzalanarak, fotoğraflanacak bir duyurunun mahallede ilan edilmesi.
- Arazi kullanıcıları ile yapılacak toplantıda aşağıdaki konuların görüşülmesi:

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	15/24

- süreç – ÇED onayı ve TÜMAD tarafından diğer saha kullanma izinleri elde edildikten sonra ne olacağı da dahil olmak üzere;
- maden sahası çitle çevrildiği andan itibaren üretilecek alternatif planlar ;
- Köylülerin gelecek planları.
- Etkilenen kullanıcılara, ilgili mahalle muhtarları aracılığıyla ulaşılabilecek. (Şahinli ve Kocabaşlar).
- Muhtarlar, etkilenen tüm kullanıcılara nüfus sayımının ne zaman yapılacağı konusunda son tespit tarihi haber verecekler.
- Araştırma sırasında Geçim kaynağı restorasyon haklarına yönelik seçenekler aşağıdaki meselelerle birlikte tartışılacaktır:
 - su kaynaklarının çit içerisinden çit dışına taşınması (varsa);
 - hayvan ağıllarının çit içerisinden çit dışına taşınması (varsa);
 - kurumların yürüttüğü hayvan yetiştiriciliği kursları veya bunların alternatiflerine katılım (tercih edildiği üzere);
 - grup eğitimi
 - geçim kaynağı desteği (tohum, alet ve ekipman gibi tarım malzemelerinin satın alınması);
 - Sığır Besicileri Birliği, Küçükbaş Hayvan Yetiştiricileri Birliği, Zirai Kalkınma Kooperatifleri, vs. gibi Toplum Temelli Örgütler (TTÖ) için kapasite geliştirme faaliyetlerine yönelik teknik ve mali destek.
 - Arazi kullanıcıları tarafından tespit edilen ve TÜMAD tarafından makul kabul edilen (yani, dahili olarak tanımlanmış makul bir bütçe limiti içerisinde) önlemler.

Nüfus sayımı, sayısal bir bilgi toplama aracıdır. Bu sayım odak gruplardaki nitel araştırma ile tamamlanacak ve böylece Proje, arazideki farklı kullanıcıların geçim yapılarının ve geçim kaynaklarının restorasyonu için farklı stratejiler hakkında insanların kapasitesini ve görüşlerini tam olarak anlayabilecektir.

Bu süreç aynı zamanda topluluklardaki savunmasız insanları belirlemek için de kullanılacaktır. Güvenlik açığının doğası ve boyutu şartlara özgüdür ve mevcut güvenlik açıklarından dolayı projeden etkilenecek kişileri tanımlamak ve hassas açıdan insanlara yönelik spesifik önlemler geliştirerek projenin var olan güvenlik açıklarına katkıda bulunmamasını sağlamak için kullanılacaktır.

Sosyal Etki Değerlendirmesi için yapılan temel araştırmada, muhtarlardan yapılan röportajlarda alınan çeşitli gruplarla ilgili bilgiler yer aldı. Bu bilgi kesin değerler değil, köy muhtarlarının verdiği bilgilere dayanmaktadır.

Bu bilgilere göre:

- Yerleşim yerlerinde arazisi olmayan hane halkı bulunmamaktadır.
- Çok yoksul ve muhtaç kabul edilebilir hane halkı sayısı Kocabaşlar'da beş, Şahinli'de on kadardır.
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan (SYDV) destek alan (aynı nitelikte, nakdi ödeme) kişi sayısı Kocabaşlar'da yedi hane ve Şahinli'de dört hanedir.

Proje, hem maden sahasında hem de ENH gibi ilgili tesisler boyunca arazi edinim faaliyetlerinden dolayı doğrudan etkilenen savunmasız insanları belirlemek için Muhtarlar ve topluluk üyeleri ile birlikte çalışacaktır. Savunmasız insanların listesi, maden operasyonları nedeniyle geçim kaynakları üzerindeki etkileri ve kayıplarını hafifletmek için özel tedbirler, GKR' de ayrıntılı olarak geliştirilecektir.

Aşama 4: Mutabık Kalma Çerçevesi

Etkilenmiş arazi kullanıcıları ve kilit paydaşlar (muhtarlar ve Devlet daireleri) ile istişare ederek TÜMAD hak sahibi tüm arazi kullanıcıları için geçerli olacak Geçim kaynağı restorasyon yardımını kabul edecektir. Geçim kaynağı restorasyon yardımı sözleşmeye göre:

- araziye ve doğal kaynaklara geçici olarak erişememeye yönelik tazminat;
- yapı, varlık, maaş, kira veya satış kazanç kayıplarına yönelik tazminat;

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	16/24

- diğer destekler (teknik destek ve mesleki ve vasıf eğitimi, mevcut bağışçı/devlet fonlarına erişim, gelir üretim programlarının tasarımı ve uygulanması, çiftçiler ve bunları temsil eden örgütler için kapasite geliştirme gibi).

Hak Sahipliği çerçevesi, farklı arazi kullanıcılarının TÜMAD tarafından temin edilecek ve kolaylaştırılacak gelir kaynağı restorasyon yardımı yelpazesine erişme konusundaki uygunluğunu belirleyecektir. Uygun şartlara sahip arazi kullanıcıları hak sahipliği çerçevesinde belirlenmektedir ve toplum düzeyindeki etkilerle ilgili olarak, haklar ve faaliyetler yine karşılık gelen toplum düzeyinde olacaktır.

Şu ana kadar gerçekleştirilen istişarelere göre, aşağıdaki hak sahipliği çerçevesi kullanılacaktır. Bu çerçeve, Türk yasal gereksinimleri uyarınca gerçekleştirilen bütün mülk edinimini ve mevsimsel yayla mera arazilerine erişimin toplum düzeyinde kaybedilmesi/aksatılmasıyla ilgili olarak topluluk düzeyinde destek üzerine odaklanan hakları temel almaktadır. Ön bulguları temel alan bir ön Hak Sahipliği Çerçevesi hazırlanmıştır (aşağı bakınız).

Arazi kullanımı ve geçim kaynaklarına dair bütün ilgili bilgiler toplanınca ayrıntılı bir Hak Sahipliği Matrisi hazırlanacaktır. Nihai Hak Sahipliği Matrisi, TÜMAD tarafından ifşa edilecek olan nihai Geçim Kaynakları Restorasyon Planına dahil edilecektir. Proje, PEP'lerin kendileri için GKRÇ' nin etkilerini anlamak ve ayrıca sahip olabilecekleri herhangi bir soru veya şüpheye cevap vermek üzere üçüncü şahısların yardımını düşünebilir.

Tablo 3: Hak Sahipliği Çerçevesi

Proje Bileşeni	Kullanım Tipi	Etkinin Doğası	Eylem/Hak Sahipliği Yaklaşımı
ÇED İzin Alanı	Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki orman ve mera arazilerinin otlatma için kullanımı	<p>Alışagelmiş şekilde kullanılan otlatma arazisinin kalıcı kaybı</p> <p>Diğer komşu mera arazilerinde artan stok yoğunlukları</p> <p>Mera arazilerinin kıtlığından ötürü köyler arası ihtilaflar</p>	<p>Toplum düzeyinde eylemler:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kullanıcılar ve kamu yetkilileri ile istişare edilerek alternatif otlatma alanlarının bulunması Etkilenen köylerdeki hayvan yetiştirici hane halklarına yönelik devlet tarımsal gelişme programlarına destek sağlanması. Eğitim, yem bitkisi üretimi, pazarlama desteği, vs. vasıtasıyla hayvan yetiştiriciliği ve diğer tarımsal ürünlerden elde edilen gelirin artırılması. Etkilenen köylerdeki hane halkları için Ulusal İş ve İşçi Bulma Kurumunun mesleki eğitimine erişim olanağının sağlanması. Alternatif gelir kaynaklarına erişimin artırılması (vasıf geliştirme, mesleki eğitim), arıcılığın, sera üretiminin ve diğer ikincil gelir kaynaklarının iyileştirilmesi. ÇED İzin Alanı dahilinde kullanımı geçici veya kalıcı olarak mümkün olmayan su kaynaklarının yerine, ÇED İzin Alanı dışındaki uygun kaynaklar konulması.
	Özel arazi mülkiyeti	<p>Özel arazi alımı/kiralanması</p> <p>Sürekli arazi kaybı ve eşdeğer veya daha iyi</p>	<p>Arazi edinimi ve tazminat</p> <p>Türk mevzuatındaki şartlar ve EBRD politikası uyarınca sağlanmıştır.</p> <p>Hak sahibi ile anlaşmaya göre kiralanmış arazi.</p>

		alternatif bulma ihtiyacı	
Enerji İletim Hattı	Özel arazi mülkiyeti	Daimi toprak kaybı	Türkiye mevzuatındaki şartlar ve EBRD politikası uyarınca arazi edinimi (kamulaştırma yoluyla) ve tazminat sağlanması
	Enerji iletim hattı güzergahı kapsamındaki kamu arazilerinin gayriresmi kullanıcıları	Potansiyel toprak kaybı veya arazi kullanımında farklı bir konfigürasyona ihtiyaç duyulması	TÜMAD inşaat sırasında da tespitlerine devam edecektir. Gayriresmi arazi kullanıcılarının saptanması halinde, bunlar GKRC uyarınca değerlendirilecektir
	Ekili arazi (özel ve kamuya ait) kullanıcıları	İnşaat sırasında erişim patikaları ve mahsul hasarı nedeniyle geçici rahatsızlık	Ekili arazileri olan kullanıcılar bölgenin Türk mevzuat gerekliliklerine uygun olarak tazminat almaya hak kazanacaklardır. Arazi restore edilecek..
Etkilenen Proje Alanı	Ekili arazi (özel ve kamuya ait) kullanıcıları	Madenin ürettiği tozdan ötürü azalan mahsul verimi veya diğer ekonomik kayıplar	Ekili arazisi bulunan kullanıcılar, TÜMAD Şikayet Prosedürü uyarınca ve Geçim Kaynakları Restorasyon Çerçevesi/Planında ana hatlarıyla belirtilen şekilde gösterilmesi mümkün
Kuşaklama Kanalları	Devlete ait orman arazilerinde otlatma		<p>Toplum düzeyinde eylemler:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kullanıcılar ve kamu yetkilileri ile istişare edilerek alternatif otlatma alanlarının bulunması• Etkilenen köylerden hayvancılıkla uğraşan hane halkları için hükümet tarımsal kalkınma programlarına destek sağlanması <p>Hayvancılık ve diğer tarım ürünlerinin eğitim, yem bitkileri üretimi, pazarlama yardımı vb. yoluyla gelirin artırılması.Etkilenen köylerdeki hayvan yetiştirici hane halklarına yönelik devlet tarımsal gelişme programlarına destek sağlanması Eğitim, yem bitkisi üretimi, pazarlama desteği, vs. vasıtasıyla hayvan yetiştiriciliği ve diğer tarımsal ürünlerden elde edilen gelirin artırılması</p> <ul style="list-style-type: none">•Etkilenen köylerden hane halkı için İşçi ve İş bulma Kurumundan mesleki eğitime erişim sağlayın<ul style="list-style-type: none">○ alternatif gelir kaynaklarına erişimin geliştirilmesi (beceri geliştirme, mesleki eğitim),arıcılık, sera üretimi ve diğerikincil gelir kaynaklarının geliştirilmesi.

			<ul style="list-style-type: none">• Etkilenen köylerden hayvancılıkla uğraşan hane halkları için hükümet tarımsal kalkınma programlarına destek sağlanması<ul style="list-style-type: none">○ Hayvancılık ve diğer tarım ürünlerinin eğitim, yem bitkileri üretimi, pazarlama yardımı vb. yolu <p>ÇED İzin Verilen Alanında kullanılmak üzere geçici veya kalıcı olarak kullanılmayan su kaynakları, ÇED İzin Verilen Alanı dışında uygun bir yedek ile değiştirilecektir.</p>
--	--	--	--

9. GKRP UYGULAMA

Geçim Kaynağı Restorasyon Çerçevesinde özetlenen ve 2018'in ilk çeyreğine kadar PR 5 şartlarına uygun olarak hazırlanacaktır.

Uygulama Planı için Proje Sahipleri ve PEP'ler ile mutabakata varılacak ve TÜMAD bu planı web sitesi aracılığıyla kamuya açıklayacaktır. Topluluk, GKRC Uygulama Planındaki herhangi bir değişiklik hakkında da bilgilendirilecektir.

9.1. Bugüne Kadarki Paydaş Katılımı (Eylül 2017)

Paydaş katılımı, potansiyel olarak etkilenen haneler, hükümet kuruluşları (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Lapseki İlçe Müdürlüğü, Lapseki İlçe Orman Müdürlüğü ve Müdür dahil) ve ilgili muhtarlarla 2015 yılından başlayarak geçim kaynaklarına etkilerin belirlenmesine ilişkin tartışmaları içeriyor.

Bugüne kadar gerçekleştirilen katılım özeti;

- Bu paydaşların ve yerlerinin belirlenmesi de dahil olmak üzere ÇED in izin verdiği bölgede etkilenen kullanıcılar arasında 15 kişi vardı;
- Yerel yönetimlerle 3 toplantı;
- Şahinli ve Kocabaşlar Köyleri ile yapılan istişareler
- Şahinli ve Kocabaşlar'da sosyo-ekonomik araştırmaların bir parçası olan 4 (muhtar, yaşlı, genç ve kadın) odak grup toplantıları.
- Şahinli'de (38 erkek, 29 kadın) 67, Kocabaşlar'da (8 erkek, 5 kadın) olmak üzere toplam 80 anket yapılmıştır.

9.2. Gelecekteki Paydaş Katılımı Etkinlikleri

TÜMAD, paydaşlarını topluluklar, yerel yönetimler, STK'lar, merkezi hükümet kurumları ve medya dahil olmak üzere her seviyede yönetme taahhüdü taşıyor. Proje için gerçekleştirilen paydaş katılımı faaliyetleri ile ilgili ayrıntılı bilgi, Bilgilendirme Paketinin bir parçası olan Paydaş Katılımı Planı'nda açıklanmaktadır.

9.3. Geçim Kaynakları Restorasyon Planının Tamamlanması İçin Temel Görevler

Geçim Kaynakları Restorasyon Planının tamamlanması için gerekli ana görevler aşağıdakileri içermektedir:

- Mevcut Durum Verileri
 - Mevcut TÜMAD verilerinin entegrasyonu ve doğrulanması yoluyla mevcut durumun teyit edilmesi;
 - Doğrulama işlemi gerektiriyorsa yeni veriler toplanın;
 - Bütün Proje unsurları (maden sahası ve enerji iletim hattı) üzerinde etkilenecek olan bütün hanelerin saptanması.
- Etkilerin Değerlendirilmesi:
 - Etkileri güncellenmiş veri tabanı ile diğer nicel ve nitel araştırmalara dayanarak doğrulayın .
- Etki Azaltma Planı:
 - Revize edilen etkilere dayalı olarak hafifletme / yetki belgesinin onaylanması .

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	19/24

Güncelleştirilmiş temel durum ve diğer nitel araştırmalar temel alınarak etkilerin teyit edilmesi; Geçim Kaynakları Restorasyon Planı, yönetim planlarına ilişkin standart TÜMAD belge yapısını (Geçim Kaynakları Restorasyon Çerçevesi gibi) temel alacak ve aşağıdaki temel elemanları içerecektir:

- Mevzuatın incelenmesi;
- Arazi kullanımı sayım ve hane etüdü bilgileri (gizli olan ve ifşa edilmeyen haneye özel bilgiler);
- Uygunluk kriterleri ve hak sahipliği çizelgesi;
- Mülk kıymet biçme prosedürleri (gerekirse);
- İstişare planı;
- Uygulama planı;
- İzleme, değerlendirme ve raporlama

9.4. Geçim Kaynakları Restorasyon Planı (GKRP)

Yukarıda sunulan işlemlerin bir sonucu olarak hazırlanacak olan Geçim Kaynaklarının Restorasyon Planı (GKRP), yönetim planları için standart TÜMAD belge yapısına (örneğin, bu Geçim Kaynakları Restorasyon Çerçevesi'ne) dayanacak ve aşağıdaki temel unsurları içerecektir:

- Düzenleyici inceleme;
- Arazi kullanım sayımı ve hane halkı araştırma bilgileri (hane halkı özel bilgileri gizli tutulmalı ve açıklanmamalıdır);
- Projenin geçim kaynakları üzerindeki etkisi
- Uygunluk kriterleri ve hak kazanma matrisi;
- Mülk değerlemesi prosedürleri (gerekirse);
- Danışma planı;
- Uygulama takvimi;
- GKRP uygulaması için kaynaklar, bütçe ve zaman çizelgesi
- İzleme, değerlendirme ve raporlama.

10. İZLEME

Proje Standartları ile uygunluğu değerlendirmek için işletme aşaması sırasında uygulanacak olan İzleme önlemleri (bakınız ÇSYS Çerçevesi) bu bölümde açıklanmaktadır. İzleme TÜMAD arazi/izin uzmanlarının desteği ile Halkla İlişkiler Koordinatörü'nün sorumluluğundadır.

İzlemenin Proje Standartları ile uygunsuzluk belirlemesi durumunda, bunlar araştırılacaktır ve uygun düzeltici eylemler belirlenecektir.

10.1. İlerleme Denetimi

Bugüne kadarki ilerleme paydaş katılımını, veri toplama ve analizini, son kapanış tarihinin belirlenmesini ve sayım verilerinin toplanmasını içermiştir.

Su

TÜMAD tarafından Şahinli'ye içme suyu sağlamak için yeni bir boru hattı inşa edildi ve Kocabaşlar'daki potansiyel olarak etkilenen hane halkı ile istişarelerde ÇED İzinli Alanın eskrimine ilişkin su mevcudiyeti kaygısı tespit edilmedi. Bununla birlikte, ilave çalışmalar sırasında, ÇED İzin Verilen Bölgede otlayan, hayvanlar için içme suyu kaynağı olarak kullanılan su kaynakları, ÇED bölgesi dışına çıkarılacak veya alınacak şekilde belirlenecektir.

Nüfus Sayımı

ÇED İzin Alanı dahilinde ve enerji hattı koridoru boyunca TÜMAD tarafından kullanılacak olan 2B ve orman arazilerinden yararlanan etkilenme potansiyeline sahip hanelerle katılım toplantıları yapılmış ve nüfus verisi toplanmıştır. Bunlar TÜMAD Danışmanları tarafından Mayıs 2017'de gerçekleştirilmiştir.

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	20/24

Orman ve 2B arazilerine erişim olanağının kaybı yoluyla etkilendiği tespit edilen bütün haneler için uygun sosyoekonomik sayım verilerinin mevcut olmasının temin edilmesi amacıyla, Geçim Kaynakları Restorasyon Planının tamamlanmasını desteklemeye yönelik ek veri toplanacaktır.

Etkilenen arazilerde ekili ağaç ve diğer varlıkları olan haneler tespit edilecektir. Bu varlıkların türü ve sayısı belirlenecektir.

10.2. Uygulama İzleme

ÇED İzin Alanındaki Yerlerinden Olan Orman ve 2B Arazisi Kullanıcıları

Mera ve Orman arazisine kullanan veya kullancak olan orman ve 2B arazi kullanıcıları saptanmıştır ve aşağıdakilerin teyit edilmesi amacıyla periyodik istişareye tabi tutulacaklardır:

- Kullanılmakta olan alternatif hayvan otlatma ve ormancılık ürünü toplama alanları;
- Aşırı otlatmaya veya alternatif mera arazisi üzerinde diğer hayvan yetiştiricilerle söz konusu ihtilafa dair herhangi bir sorun;

Etkilenen arazi kullanıcılarıyla en azından yıllık bazda ve yaz otlatma mevsimi sırasında istişare gerçekleştirilecektir..

Enerji İletim Hattı

Elektrik hattının izlenmesi için özel dikkat ve özen gerekecek.

Arazinin inşaat amacıyla kullanılması öncesinde Türkiye'deki kamulaştırma sürecinin bütün şartlarının yerine getirildiğinden ve uygun tazminatın arazi sahiplerine ödendiğinden emin olunması için, enerji hattı boyunca arazi sahipleri enerji hattının inşaatı sırasında TÜMAD'ın gerçekleştireceği izlemeye tabi olacaktır.

İnşaat tamamlandıktan sonra, TÜMAD enerji hattı güzergahında saha tespiti gerçekleştirecek, arazi sahipleriyle ve muhtarlarla istişarede bulunacak ve bu yolla, enerji iletim hattının işletimiyle ilgili herhangi bir potansiyel arazi kullanımı ve geçim kaynağı sorununu saptayacaktır. İzleme ilk yıl inşaat sonrasında ve yaz büyüme mevsimi sırasında yapılacaktır. Herhangi bir sorunun saptanmaması halinde, arazi kullanımı ve geçim kaynaklarına yönelik izleme sona erecektir.

Kuşaklama Kanalı Nedeniyle Yerleri Değiştirilen Orman Kullanıcıları:

Orman arazisini ÇED İzinli Alanı içinde ve çevresindeki orman olarak tanımlanan ve bulunduran kullanıcılar, periyodik istişareye tabi olacak ve aşağıdakileri tespit edecek ve izleyecektir:

- Hayvancılık ve orman ürünlerinin toplanması için kullanılan alternatif alanlar;
- Alternatif araziler üzerinde etkilenen diğer kullanıcılar ile aşırı otlatma veya çatışma olan herhangi bir sorun; Etkilenen arazi kullanıcıları, yaz otlatma mevsimi boyunca en az yıllık olarak istifa edilecektir.

Yakındaki Mahsuller Üzerindeki Toz Etkileri

Arazi edinimi dışındaki süreçler vasıtasıyla meydana gelecek geçim kaynağı etkileri, izleme aşamasında özel dikkat gerektirir.

TÜMAD Projeyi çevreleyen uygun konumlara toz ölçme aletleri kuracak ve Projeden kaynaklanan toza bağlı gerçek/algılanan mahsul hasarı riskinin mevcut olduğu düşünülen yerlerde yaz büyüme mevsimi sırasında düzenli fotoğraflar çekecektir.

Yerel arazi kullanıcılarının mahsul hasarından ötürü hak talebinde bulunması durumunda, bu talep Şikayet Prosedürü vasıtasıyla işlemde geçirilecek ve etkilenen mahsullerin alanı, randıman üzerindeki tahmini etki ve mahsullerin piyasa fiyatı temel alınarak tazminat konusunda uzlaşmaya varılacaktır. TÜMAD ayrıca, tespit edilmiş mahsul etkilerine yol açmış olması mümkün toz emisyonu kaynaklarını da araştırarak ve etkilerin gelecekte meydana gelmesinin önlenmesine yönelik potansiyel azaltma tedbirlerini değerlendirmeye alacaktır.

10.3. Etkinlik İzleme

TÜMAD tarafından Geçim kaynağının restorasyonu için alınan önlemlerin etkinliğinin düzenli bir şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla bir izleme programı yürütülecektir.

Planlanmış ve bütçelenmiş girdi ve çıktılarının dahili izlemesi; inşaat sürecinde ortaya çıkan arazi edinim gereksinimlerine dair girdi ve çıktılarının izlenmesi ve mahsuller ve diğer taşınmaz varlıklara yönelik inşaatla ilişkili

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	21/24

tazminatların izlenmesi ve şikayetlerin izlenmesi TÜMAD tarafından TEİAŞ ekibinin (enerji iletim hattı için) ve MTİ yüklenicisinin desteği de alınarak gerçekleştirilecektir.

Dahili izleme, YYEP’de tanımlanan eylem programına karşı ilerlemenin ölçülmesine odaklanacak ve şunları içerecektir:

- GGRP’ye karşı ilerleme gözden geçirilerek ve raporlanarak, arazi edinim faaliyetlerinin planlanan şekilde ilerlemesinin ve faaliyet programının uygulanmasının temin edilmesi;
- Arazi edinim ve tazminat haklarının temin edildiğinin doğrulanması ve temin sistemlerinin başarısız olması durumunda alternatif yaklaşımların formüle edilmesi;
- Yaşam standartlarının yükseltilmesine yönelik tedbirler gözden geçirilerek bunların özellikle hayvan yetiştiricilere odaklanılarak uygulamaya konulmasının sağlanması;
- Etkilenen toplumlara adilane muamele edildiğinden ve etkilenen zarar görebilir gruplara GGRP menfaatleri konusunda öncelik verildiğinden emin olunması;
- Bütün maliklere ve ayrıca kullanıcılara yönelik tazminat sağlama tedbirlerinin uygulamaya konulduğunun doğrulanması;
- Etkilenen kişilerden geri bildirim alınması;
- Türkiye’deki arazi edinimi konularına derin aşinalığı bulunan ve projeden etkilenen insanlar ve etkilenen toplumlarla doğrudan çalışabilen deneyimli bir arazi/izin uzmanının işe alınmasının temin edilmesi.

Dahili ve harici izleme kombinasyonu olacaktır:

- Dahili izleme, GGRP'nin uygulanması sırasında üçer aylık periyotlar halinde ve sonrasında altı ayda bir.
- Harici izleme, altı ayda bir gerçekleşecek ve hem dahili izleme hem de temel araştırma / PEP'lerle istişarede hazırlanan raporlara dayanılacaktır.

İki yıl sonra veya harici izleme geçim kaynaklarının eski haline döndüğünü kabul ettiğinde, etkilenen kullanıcıların geçim kaynaklarının en az Proje faaliyetlerine başlamadan önceki kadar iyi olduğunu teyit etmek ve doğrulamak için Tamamlama Denetimi yapılacaktır. Tamamlama Denetimi metodolojisi için TÜMAD ve EBRD politikaları (aşağıya bakınız) doğrultusunda anlaşmaya varılacaktır.

10.4. Ana Performans Göstergeleri

Aşağıdaki tablo temel performans göstergelerini ve önerilen hafifletme stratejilerinin ilerlemesini ve etkinliğini değerlendirmek için kullanılacak ilişkili temel izleme eylemleri özetlemektedir. Ana Performans Göstergeleri , nihai Hak Sahipliği Matrisi ve nihali Geçim Kaynakları Restorasyon Planının gereksinimleri temel alınarak güncellenen bir incelemeye tabi tutulacaktır.

Tablo 4: Ana performans Göstergeleri

KİMLİK	APG	Hedef	İzleme
G-APG 01	Karadere, Küçükülca ve Değirmenbaşı hayvan yetiştiricileri ve tespit edilen ve etkilenen diğer mera arazisi kullanıcılarıyla anlaşmaların ortaya konması ve uygulanması	Operasyonların başlangıcı öncesinde her iki yöredeki hayvan yetiştiricileri ve tespit edilen ve etkilenen diğer mera arazisi kullanıcılarıyla anlaşmaların ortaya konması Restorasyon eylemlerinin üzerinde anlaşılacak şekilde uygulamaya konulması	Altı ayda bir izleme yapılması ve yerinden olan hane halklarına ve bunların mahallindeki muhtarlara yönelik raporlama yapılması
G-APG 02	Hane halkı gelirlerinin proje öncesi standartlara eşit veya daha yüksek düzeye geri döndürülmesi.	Hane halkı gelirlerinin en azından, önceki yılın tüketici fiyat enflasyonu (TFE) oranında artmış olması	Ekonomik açıdan yerinden olan hane halklarının yıllık incelemesi; Operasyonların başlangıcından iki yıl sonra tamamlama denetimi

KİMLİK	APG	Hedef	İzleme
G-APG 03	Etkilenen toplumlarda arazi kullanıcıların sayısı.	Yerinden olan bütün hane halklarının Geçim Kaynakları Restorasyon Planına dahil edilmesi	Altı ayda bir izleme yapılması ve yerinden olan hane halklarına ve bunların mahallindeki muhtarlaraya yönelik raporlama yapılması
G-APG 04	Geçim kaynakları restorasyon faaliyetlerine iştirak eden hanelerin toplam sayısı	Uygun şartlara sahip bütün hanelerin Hak Sahipliği Matrisinde tanımlandığı şekilde geçim kaynakları restorasyon faaliyetlerine iştirak etmesi.	Altı ayda bir izleme yapılması ve yerinden olan hane halklarına ve bunların mahallindeki muhtarlaraya yönelik raporlama yapılması
G-APG 05	Bir ay içerisinde çözülen, geçim kaynağı restorasyonu ile ilişkili şikayetler	%90'lık oranda bir ay içerisinde çözülmesi	Şikayet kaydının ve paydaş katılımı kayıtlarının aylık olarak gözden geçirilmesi

10.5. Tamamlama Denetimi

TÜMAD Geçim Kaynaklarının Restorasyonu Planının etkinliği üzerine dışarıdan bir denetmen tarafından yürütülecek bir tamamlama denetimi organize edecektir. Tamamlama denetimi Geçim kaynağı restorasyonu amaç ve şartlarına uygunluğu teyit etmek amacıyla operasyonların başlamasından 2 yıl sonra gerçekleşecektir. Bu denetlemenin Proje Standartları ile uyumsuzluğu tespit etmesi halinde, bunlar incelenecek ve uygun düzeltici işlemler saptanacaktır.

Tamamlama denetiminin temel hedefleri aşağıdaki gibidir:

- Geçim Kaynakları Restorasyon Planında açıklanan bütün hakların ve taahhütlerin sağlanmış olduğunun doğrulanması;
- Geçim Kaynakları Restorasyon Planı tedbirlerinin, etkilenen insanların geçim kaynaklarının geri kazandırılması veya iyileştirilmesi konusunda etkili olup olmadığının belirlenmesi;
- Sürüncemede kalmış olabilecek herhangi bir sistematik şikayete dair kontrol yapılması;
- Geçim Kaynakları Restorasyon Planındaki taahhütlerin tamamlanmasının sağlanması için gerekli düzeltici faaliyetin saptanması.

11. DENETİM VE RAPORLAMA

11.1. Dış Denetim

Bu plan ile uygunluk TÜMAD denetim programının bir parçası olarak ve ayrı ayrı Proje Kreditorleri tarafından periyodik olarak değerlendirilmeye tabi olacaktır.

11.2. Kayıt Tutma

Denetimler, teftişler ve olayların kayıtları TÜMAD prosedürlerine uygun olarak yönetilecektir.

12. ŞİKAYET MEKANİZMASI

TÜMAD, tüm paydaşların kullanabileceği harici bir şikayet mekanizmasına sahiptir. Herhangi bir yorum ve endişenizi, yazılı olarak (posta ya da e-posta yoluyla) ya da bir şikayet formunu doldurarak (Paydaş Katılım Planı'nın Ek 1'inde bir örnek yer almaktadır) iletebilirsiniz. Şikayet mekanizmasının bu açıklamasına ek olarak Proje web sitesini (www.tumad.com.tr) kullanabilirsiniz.

TUMAD Şikayet Mekanizmasına göre tüm şikayetler:

- 3 gün içerisinde onaylanır; ve
- En geç 30 gün içerisinde yanıtlanır.

Şikayet bilgileri, özel olarak seçilmiş ve eğitilmiş personel üyeleri tarafından şikayet günlüğüne kaydedilir. TÜMAD aşağıdaki bilgileri günlüğe kaydeder:

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	23/24

- İsim ve iletişim detayları,
- Şikayetin ayrıntıları, nasıl ve ne zaman sunulduğu, kabul edildiği, yanıtlandığı ve kapatıldığı.

TÜMAD, projenin bütün paydaşlarına, projenin ömrü boyunca şikayet mekanizması hakkında iletişim bilgisi sağlamayı taahhüt eder.

Daha spesifik olarak, etkilenen topraklar ve savunmasız grupların sahipleri ve kullanıcıları, özellikle aşağıdaki konularda özel paydaş katılımı aktiviteleri yoluyla bilgilendirilecektir:

- Şikayet ve geri bildirim prosedürü
- Şikayet prosedürü konusunda eğitim
- Şikayet Çözüm Süreci (inşaat veya madencilik alt işverenleri için güvenlik ve cevaplar da dahil olmak üzere)
- Kaza şikayet ve beklenti formu,,
- Öneriler ve şikayet e-postaları, mektuplar ve telefon konuşmaları

12.1. TÜMAD Madencilik A.Ş.'nin İletişim Bilgileri

TÜMAD Madencilik A.Ş.'nin İletişim Bilgileri

Herhangi bir soru yorumu ve / veya iletmek istediğiniz şikayet için aşağıdaki iletişim ayrıntıları yoluyla bizimle iletişime geçebilirsiniz.

Tümad Madencilik A.Ş. Genel Müdürlük
BuğdaySokak No:9 Kavaklıdere, Çankaya /ANKARA
Tel : 0 312 455 16 10
Fax: 0 312 455 16 01

Tümad MadencilikA.Ş. Lapseki Altın Madeni İşletmesi
Address: Beyçayır Yolu 12.km No:210 Şahinli /Lapseki /ÇANAKKALE
Tel: 0312 505 00 06
e-posta: info@tumad.com.tr

GEÇİM KAYNAKLARI RESTORASYONU ÇERÇEVESİ – LAPSEKİ PROJECT	Döküman No	Rev.	Sayfa
	TMD_LAP_KTI_PLN.002	0	24/24